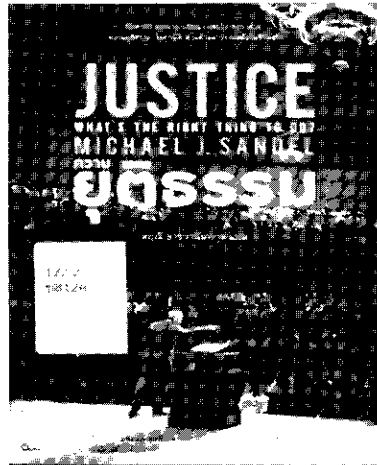

ความยุติธรรม

Justice

จาร์ววรรณ ข้าเพชร*

Jaruwan Kampetch

อะไรคือสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตของคนเรา หลายคนคงตอบตามความเชื่อเดิมๆ คือปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เนื่องจากอาหารทำให้เรามีชีวิตรอด ที่อยู่อาศัยทำให้คนมีแหล่งพักพิงปลอดภัยจากภัยอันตรายต่าง ๆ เครื่องนุ่งห่มทำให้เราสามารถปกปิดร่างกายจากอากาศที่จะให้เราเจ็บป่วยได้ และยารักษาโรคคือสิ่งที่ทำให้เราหายจากการป่วยได้ แล้วนอกจากนั้นแล้วยังมีสิ่งใดที่มนุษย์ยังต้องการอีกหรือไม่

ความรัก ความเข้าใจ ความอบอุ่น หรือ ความยุติธรรม ฯลฯ ใช่ว่าสิ่งเหล่านี้ที่มนุษย์ต้องการหรือไม่ บ้างก็ว่ามันนอกเหนือจากการมีชีวิตรอด ดังที่นักจิตวิทยานามมาสโรว์ กล่าวว่ามันเป็นความต้องการที่เพิ่มหรือเติมเต็มชีวิต นอกจากการมีชีวิตรอด แต่เป็นชีวิตที่เป็นสุขหรือมีคุณค่ามีเกียรติ

ความยุติธรรม (The Justice) คงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มนุษย์ต้องการแต่เป็นความยุติธรรมของใครกัน เพราะเราจะได้ยินคำกล่าวเสมอว่า "มันไม่ยุติธรรมสำหรับฉัน" "ทำไมฉันผิด" "ทำไมเธอถูก" จากหนังสือเรื่อง Justice : What's the Right Thing to Do? โดย Michael J. Sandel และแปลโดย สฤณี อาชวานันทกุล (ตุลาคม 2553) ได้กล่าวถึงหนังสือเล่มนี้ว่า "มันมาถูกที่ ถูกเวลาอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทย" คุณูปการที่สำคัญยิ่งสำหรับหนังสือเล่มนี้สำหรับสังคมไทย คือ "การเปิดพื้นที่ให้มีการถกเถียงเรื่องความยุติธรรมอย่างรอบด้าน เคารพซึ่งกันและกันและพยายามให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย อันล้วนเป็น ปัจจัย ที่จำเป็นต่อการเดินสู่ ความยุติธรรมที่แท้จริง" หนังสือเล่มนี้เหมาะกับทุก "นัก" ในสังคม และคิดว่าน่าจะเหมาะสมในการนำมาแลกเปลี่ยนกับกลุ่มนักสังคมศาสตร์ที่ได้เสพวารสารสังคมศาสตร์นี้เช่นกัน

* รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

ชื่อหนังสือที่ชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องความยุติธรรมที่ดูเป็นเรื่องร่วมสมัย ตัวเนื้อในของหนังสือให้รายละเอียดว่าวิชานี้ได้รับความนิยมสูงสุดในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดติดต่อกันกว่าสองทศวรรษ ด้วยจำนวนผู้เรียนมากกว่า 1,000 คนทุกภาคเรียน จนต้องไปเรียนกันในโรงละครแซนเดอร์ส ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในมหาวิทยาลัย ความมาถูกที่ถูกเวลาของหนังสือเล่มนี้เพราะผู้เขียน คือไมเคิล แซนเดลเป็นปัญญาชนสาธารณะ และนักปรัชญาการเมืองร่วมสมัยที่ได้รับการยอมรับอย่างสูงในโลกวิชาการ และนำปรัชญาการเมืองของหลายสำนักตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ประเด็นสาธารณะที่ร่วมสมัยปัจจุบัน เช่น เรื่องรกร้าง คนเลี้ยงแพะชาวอัฟกานิสถาน การขอลาน เมืองแห่งความสุข การฆ่าคนและบริโภคเนื้อคนตาย การอุ้มบุญ เป็นต้น เพื่อให้ผู้อ่านได้พิจารณาเรื่องความยุติธรรมควบคู่กับปรากฏการณ์จริงดังกล่าว จึงขอสรุปเนื้อหาโดยย่อดังนี้

รกร้างเบรคแตก จากเรื่องรกร้างสมมุติให้เราเป็นคนขับรกร้างที่บึ่งมาด้วยความเร็วสูง แต่เราไม่สามารถหยุดรถได้ หากบังคับให้รถเลี้ยวไปตามทางซ้ายเราจะชนคนงาน 5 คนที่ทำงานอยู่ หากเราไปทางขวาเราจะชนคนเพียง 1 คน ที่ยืนขวางทางอยู่ เราควรจะเลือกไปทางไหน คำถามลักษณะที่ต้องตัดสินใจด้วยหลักศีลธรรม ที่ว่าเป็น "ภาวะอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ทางศีลธรรม" ใครสมควรจะอยู่ ใครสมควรจะตาย ใครจะตัดสินใจได้เหมาะสม?

คนเลี้ยงแพะชาวอัฟกานิสถาน ในเดือนมิถุนายน 2005 ทหารอเมริกันออกลาดตระเวนลับในอัฟกานิสถานใกล้ชายแดนปากีสถาน ด้วยภารกิจหลักคือการควานหาผู้นำกลุ่มตาลีบัน แต่หน่วยลาดตระเวนไปพบกับคนเลี้ยงแพะโดยบังเอิญ แพะจำนวน 100 ตัวกับเด็กชายอายุ 14 ที่ติดตามคนเลี้ยงแพะ ทหารเล็งปืนจะยิงคนเลี้ยงแพะเพราะถ้าปล่อยไปก็เสี่ยงต่อตาลีบันจะพบกลุ่มทหาร สุดท้ายผ่านไป 1 ชั่วโมง หลังจากปล่อยคนเลี้ยงแพะไป ทหารถูกล้อมและยิงถล่มด้วยกลุ่มตาลีบันกว่า 100 คน ทหารอเมริกันถูกยิงตาย 3 คนอีก 1 คนคือหัวหน้าชุดที่ให้ปล่อยคนเลี้ยงแพะไปถูกยิงบาดเจ็บสาหัส สุดท้ายทหารอเมริกันที่มาช่วยตาย 19 คน การปฏิบัติการล้มเหลว ทั้งนี้หากว่าหัวหน้าชุดไม่พิจารณาตามคำสอนศาสนาว่าทุกชีวิตมีค่าและเห็นด้วยกับลูกน้องที่ให้ยิงเลย และไม่คิดว่าการฆ่าคนเป็นสิ่งที่ผิด เหตุการณ์คงเปลี่ยนแปลงไปในภาคจบ การครุ่นคิดทางศีลธรรมเป็นกระบวนการที่ต้องพิจารณาบนพื้นที่สาธารณะ และต้องมองหาความสอดคล้องลงรอยกันระหว่างการตัดสินใจกับหลักการที่เรายึดมั่น

คุณค่าของหนังสือเล่มนี้คือการเสนอให้พิจารณา "ความยุติธรรม" ด้วยมิติแห่งเหตุผลและศีลธรรม เป็นการใช้เหตุผลสาธารณะเพื่อถกเถียงทางศีลธรรมในประเด็นสาธารณะ เพื่อชีวิตและประโยชน์สาธารณะ อาจารย์แซนเดลยกงานในเรื่องสาธารณรัฐ (Republic) ของเพลโต ไสกราติสเปรียบพลเมืองเหมือนนักโทษที่ถูกขังอยู่ในถ้ำว่ามองเห็นแต่เงาตนเองบนกำแพง เพลโตเสนอให้หาความหมายความยุติธรรมและลักษณะของชีวิตที่ดีโดยมองข้ามอคติทั้งหลาย ลัทธิอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarianism) ก่อตั้งโดยเจเรมี เบนแธม (1748-1832) ว่าหลักการสูงสุดในศีลธรรมของลัทธินี้คือการสร้างความสุขให้ได้มากที่สุด และหลักของเขาก็เป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งของการถกเถียงเรื่องศีลธรรม ปรัชญาของเขาส่งอิทธิพลต่อนักเศรษฐศาสตร์ นักบริหารธุรกิจ และพลเมืองทั่วไปจนถึงปัจจุบัน ดังเรื่องต่อไปนี่

การขอลาน ประเด็นของเขา (ผู้ยึดอรรถประโยชน์นิยม) คือการปรับปรุงการจัดการขอลาน เพราะขอลานทำให้ความสุขของคนบนถนนลดลง มีทั้งเป็นทุกข์จากความเห็นใจ หรือทุกข์จากความรู้สึกรังเกียจ ฉะนั้นต้องมีการจัดระเบียบโดยการตั้งสถานสงเคราะห์ แต่ขอลานต้องทำงานชดเชยค่าใช้จ่ายที่เลี้ยงดูพวกเขา หรือ**เมืองแห่งความสุข** ที่ในเมืองอบอวลด้วยความสุข พลเมืองเฮฮาด้วยไร้อุปสรรคตลอดเวลา แต่ในเมืองมีเด็กปัญญาอ่อนคนหนึ่งที่ถูกคุมขังไว้ในห้องใต้ดินที่ปิดสนิท ขาดอาหารและมีชีวิตไปวันๆ อย่างทุกข์ทรมาน พลเมืองคนอื่นทราบว่ามีเด็กคนนั้นถูกขังอยู่ แต่ถ้านำเด็กคนนั้นขึ้นมาแล้วความสุขของเมืองทั้งหมดที่อบอวลด้วยความมั่งคั่งก็จะถูกทำลายลงไปด้วย

จอห์น สจิวต์ มิลล์ เสนอให้พิจารณาสิทธิหรือรศประโยชน์ในเรื่องจริงที่สุดโต่งเรื่องหนึ่งเกิดที่ประเทศเยอรมัน คือการกินเนื้อคน โดยช่างคอมพิวเตอร์ชื่อไมเวส อายุ 42 ปี ประกาศหาคนที่ต้องการประสบการณ์การถูกฆ่าและถูกกิน มีวิศวกรซอฟต์แวร์วัย 43 ปีคนหนึ่งได้ยอมรับเงื่อนไขและเดินทางมาให้เขาฆ่าและให้กินเนื้อตนเองเป็นอาหารไปแล้วกว่า 40 ปอนด์กว่าจะถูกตำรวจจับ ผู้เขียนหนังสือชี้ชวนให้คนอ่านและนักศึกษาที่เรียนรู้เรื่องความยุติธรรมพิจารณาบททดสอบสูงสุดของหลักความเป็นเจ้าของของตัวเองและความยุติธรรมว่าถ้าหากเราเป็นเจ้าของร่างกายและชีวิตยินยอมตายก็ไม่น่าที่รัฐจะลงโทษได้จริงหรือไม่ กรณี การอุ้มบุญ ว่าสัญญาการอุ้มบุญกับความยุติธรรมในความเป็นแม่สิ่งใดถูกต้อง การอุ้มบุญเชิงพาณิชย์มีค่าเท่ากับการขายทารก แต่เมืองอนันต์ทางตะวันตกของอินเดียก็มีกฎหมายที่ยอมรับการอุ้มบุญว่าถูกกฎหมาย แม่อุ้มบุญจะได้รับเงินมากถึง 4,500-7,500 เหรียญ จำนวนเงินขนาดนี้มากกว่าเงินที่แม่อุ้มบุญจะหาได้ติดต่อกันนานถึง 15 ปี ที่เดียวและผู้จ้างหญิงอินเดียก็ยังจ้างถูกกว่าหญิงในอเมริกาถึง 3 เท่า

ความโดดเด่นและน่าสนใจของหนังสือเล่มนี้ ประเด็นแรกคือการที่ผู้สอน/ผู้เขียน ได้หยิบยกนักคิด นักปรัชญาเอกของโลกมาอธิบายและสนับสนุนตัวอย่างการสอนที่ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และร่วมสมัยกับผู้เรียน โดยมีได้บรรยายปรัชญาการเมืองที่น่าเบื่อตามชื่อวิชาที่สอน ดังเช่น ผู้สอนได้หยิบคำอธิบายของอิมมานูเอล คานท์มาให้ผู้เรียนพิจารณาถึงชีวิต ว่าคนเราควรมีสติและหน้าที่อย่างไร คนเราเป็นสิ่งที่มีสติและหน้าที่ เป็นสิ่งที่มิเหตุมีผล ซึ่งคู่ควรแก่เกียรติและความเคารพ การยกวิธีคิดของเพลโตและอริสโตเติลมาประกอบการอธิบายในแต่ละกรณี การยกความคิดของเจเรมี เบนธัม ความคิดของจอห์น รัสเซลล์ซึ่งคิดว่าในสถาบันการศึกษาถ้าผู้สอนรอบรู้และมีวิธีการสอนเช่นนี้จะดึงดูดนักศึกษาได้มาก

ประเด็นที่สองคือการให้ผู้อ่าน/ผู้ศึกษา/นักศึกษา พิจารณาสິงใดๆ ที่มากระทบกับตัวเราอย่างรอบด้าน โดยไม่ว่าจะด้วยหลักเหตุผล หลักศีลธรรม หลักความสุข หลักประโยชน์นิยม หลักธรรมชาติ ฯลฯ ดังเช่น คำถามที่เราเคยได้ยินเสมอว่า ทำไมเราไม่ได้รับคัดเลือก มันเป็นเรื่องหรือไม่ สถานศึกษาบางแห่งนำที่นั่งเรียนออกมาให้ผู้ปกครองประมูล ผู้ปกครองเสนอเงินอุดหนุน 10 ล้านเพื่อสร้างห้องสมุดที่จำเป็นยิ่งต่อมหาวิทยาลัย แล้วใครถูกต้อง ใครทำตนเหมาะสม ใครได้รับความยุติธรรม ใครสูญเสียความยุติธรรม ? หนังสือเล่มนี้มีใช้ตำรารัฐศาสตร์ที่ให้คำตอบสำเร็จรูปในเรื่องความยุติธรรมแต่เป็นตำราที่ให้ความเป็นจริงของสังคมและให้คนได้เรียนและรู้ไปพร้อมๆ กับโลกที่หมุนไปอย่างไม่หยุดยั้ง

อย่างไรก็ตามวิธีการรวมทั้งหลักการของอาจารย์แซนเดล น่าจะสอดคล้องกับภาวะการณ์ของโลกปัจจุบันนี้ทุกอย่างมีการเลื่อนไหลข้ามเวลา การบีบอัดของเวลาและสถานที่ การพิจารณาอย่างข้อนแย้งในสิ่งที่กำหนดสร้างหรือถูกสร้าง หรือเป็นผู้ก่อสร้างเองก็ตาม การพิจารณาแบบโพสต์โมเดิร์น (Post-Modern) อาจารย์เสนอให้พิจารณาอย่างมีกรอบแต่ไม่ติดกรอบ มีหลักการแต่หลักต้องไม่พันตนเอง หนังสือเล่มนี้น่าจะเหมาะเจาะกับสถานการณ์และเวลาในสังคมไทยที่ค้นหาและทวงถามความยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง

Cultures at War: The Cold War and Cultural Expression in Southeast Asia

พงษ์พันธ์ ยอมิน*

Pongpan Yomin

การศึกษาเกี่ยวกับภาวะสงครามเย็นในปัจจุบันมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง โดยมีการขยายขอบเขตมุมมอง หรือกรอบการศึกษาไปสู่ประเด็นใหม่ ๆ ที่มีลักษณะหลากหลายมิติมากขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลพวงจากการสิ้นสุดของภาวะสงครามเย็นอย่างเป็นทางการในต้นทศวรรษ 1990 เป็นเหตุให้นักวิชาการทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลได้หลากหลาย รวมถึงมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้โดยตรงจนเกิดการสร้างสรรค์ความรู้หรือมุมมองทางวิชาการใหม่ ๆ นอกจากนี้ ปัจจัยเสริมที่มีส่วนกระตุ้นความสนใจเกี่ยวกับสงครามเย็นในวงวิชาการปัจจุบันยังเป็นผลจากการที่เอกสารรัฐยุคสงครามเย็นเริ่มได้รับการเปิดเผยสู่สาธารณชนในระยะหลัง จนกลายเป็นวัตถุดิบใหม่ ๆ ที่มีส่วนต่อการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับสงครามเย็นในปัจจุบัน

ในแวดวงวิชาการไทย งานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาวะสงครามเย็นส่วนใหญ่มักเน้นการศึกษาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยปรากฏการศึกษาทั้งที่เกี่ยวข้องกับบริบทการเมืองโลกหรือศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะสงครามเย็นกับประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ แต่ในวงวิชาการต่างประเทศนั้นแม้ว่างานศึกษาระดับหลัก คือการศึกษาในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะยังคงมีสัดส่วนในปริมาณมาก แต่ทว่าในระยะหลัง การศึกษาเกี่ยวกับสงครามเย็นได้ขยายขอบเขตออกไปสู่การศึกษาในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีการประยุกต์ทฤษฎี แนวคิด หรือกรอบการศึกษาใหม่ ๆ ทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มาใช้ศึกษามิติทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมโลกในภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งได้รับผลกระทบจากบรรยากาศทางการเมือง และภูมิปัญญาภายใต้บริบทของยุคสงครามเย็น

หนังสือเรื่อง Cultures at War: The Cold War and Cultural Expression in Southeast Asia เล่มนี้ เป็นงานทางวิชาการอีกเล่มหนึ่งที่ทำให้ความสนใจกับสงครามเย็นในมิติเชิงวัฒนธรรม โดยเป็นหนังสือรวบรวมบทความวิชาการที่ศึกษาการแสดงออกทางวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ ของผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้

* นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

บรรยากาศทางการเมืองและสังคมโลกยุคสงครามเย็น เช่น ภาพยนตร์ นิตยสาร เรื่องสั้น นวนิยาย และการแสดงละคร เป็นต้น หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์โดยโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยคอร์เนล บรรณาธิการคือ โทนี เดย์ (Tony Day) และมายา เอช ที เลียม (Maya H. T. Liem) มีบทความทั้งหมด 10 บทความ บทความส่วนใหญ่ศึกษาการเมืองวัฒนธรรมในยุคสงครามเย็น ขณะที่ส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัยที่ยังแสดงออกถึงผลพวงจากความขัดแย้งในอดีต

ในบทนำ โทนี เดย์ (Tony Day) บรรณาธิการร่วม กล่าวถึงหนังสือว่าเป็นการศึกษาผลกระทบของสงครามเย็นที่มีต่อผู้คนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในมิติทางวัฒนธรรม แต่ลักษณะร่วมกันที่สำคัญของบทความซึ่งทำให้หนังสือเล่มนี้มีความแตกต่างกับงานเขียนเล่มอื่น ๆ อยู่ที่ความพยายามเสนอกรอบการวิเคราะห์ที่แตกต่างออกไปจากงานเขียนเชิงวัฒนธรรมสงครามเย็นในแบบเดิม ซึ่งมักจะพยายามนำเสนอความแตกต่างทางการเมืองหรืออุดมการณ์ระหว่างฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาในลักษณะชั่วคราวซึ่งมีการกำหนดไว้ก่อนล่วงหน้าหรือมีคำนิยามขอบเขตอย่างแน่นอนและตายตัว มากกว่าการปรากฏลักษณะย้อนแย้ง ความพยายามเจาะจงต่อรองและลักษณะการผสมผสานทางความคิด ซึ่งบ่อยครั้งได้ทำให้พรมแดนทางภูมิปัญญาอย่างที่ปรากฏในบริบทการเมืองโลกยุคสงครามเย็นไม่สามารถแบ่งแยกออกได้อย่างชัดเจนอีกต่อไป บทความในหนังสือเล่มนี้จึงพยายามนำเสนอธรรมชาติของยุคสงครามเย็นผ่านการวิเคราะห์วัฒนธรรมหลากหลายรูปแบบ โดยไม่ใช่เพียงแค่ในฐานะการสะท้อนปฏิกิริยาตอบสนองของผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีต่ออุดมการณ์รวมถึงแรงกดดันจากสถานการณ์ทางการเมืองยุคสงครามเย็นเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการนำเสนอวัฒนธรรมในฐานะภาพสะท้อนความเคลื่อนไหวทางภูมิปัญญาของผู้คนในภูมิภาคนี้ ซึ่งในบางมิตินั้นก็แทบจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์สงครามเย็นในบริบทการเมืองโลก ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าตัวอย่างของวัฒนธรรมที่เลือกนำมาศึกษามักจะเกี่ยวข้องกับภาวะความยุ่งเหยิงทางวัฒนธรรมและการแสวงหาตัวตนของผู้คนในรัฐชาติหลังสมัยอาณานิคมมากไปกว่าการเป็นผลผลิตจากความคิดทางการเมืองกระแสหลักของโลกยุคสงครามเย็น

บทความแรกของฟรานซิสโก เบร์นิตส์ (Francisco Bernitez) เป็นการศึกษาภาพยนตร์จากประเทศฟิลิปปินส์ 3 เรื่องที่สร้างระหว่าง ปี ค.ศ. 1953 - 1957 โดยผู้กำกับลัมเบร์โต อเวลลানা (Lamberto Avellana, 1915 - 1991) ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะภาพยนตร์ชาวฟิลิปปินส์ แม้ว่าภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง คือ Huk sa Bagong Pamumuhay (1953) Anak Dalita (1956) และ Badjao (1957) มีภาพรวมของการเป็นสื่อเพื่อเผยแพร่อุดมการณ์รัฐคือการเผยแพร่แนวคิดเสรีนิยม ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือการนำเสนอเอกภาพของชนกลุ่มต่าง ๆ ภายในชาติ ผู้เขียนเสนอว่าภาพยนตร์ดังกล่าวไม่ได้สะท้อนอิทธิพลของอุดมการณ์สงครามเย็นอย่างเต็มที่ แต่ทว่าเป็นความพยายามสร้างอัตลักษณ์ของชาวฟิลิปปินส์ขึ้นใหม่ในฐานะผู้มีเสรีภาพที่ไม่ได้ยึดโยงกับการแบ่งขั้วทางอุดมการณ์ใดๆ อย่างโจ่งแจ้ง ตัวเอกในภาพยนตร์จึงถูกสร้างเป็นผู้รักชาติ เคารพกฎหมาย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ยึดมั่นคุณค่าของจารีตประเพณีและต่อต้านการแสวงหาผลประโยชน์ของต่างชาติไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของลัทธิคอมมิวนิสต์หรืออำนาจเงินตราในระบบทุนนิยม

บทความของ ไมเคิล บอดเดน (Michael Bodden) เป็นการศึกษากิจกรรมการแสดงละครของ องค์กร Lekra หรือ สถาบันวัฒนธรรมประชาชน (People's Cultural Institute) ซึ่งเป็นหน่วยงานวัฒนธรรมเครือข่ายของพรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย ในเขตตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ช่วงระยะเวลาระหว่าง ค.ศ. 1955 - 1965 ผู้เขียนเสนอว่าแม้ว่าจะเป็นกิจกรรมการแสดงที่ดำเนินการโดยองค์กรเครือข่ายของพรรคคอมมิวนิสต์ แต่องค์ประกอบต่างๆ ที่ปรากฏให้เห็นในการแสดงก็ได้สะท้อนภาพอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างสุดโต่ง ละครเหล่านี้ก็กลับพยายาม

สะท้อนภาพล้าสมัยชาตินิยม การให้ความสำคัญกับจารีตประเพณี และความพยายามในการสร้างอัตลักษณ์และวัฒนธรรมร่วมกันของชุมชนหลากหลายในชาติ โดยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับศิลปะการละครแบบตะวันตก สาระสำคัญดังกล่าวจึงไม่ได้แตกต่างไปจากการโฆษณาชวนเชื่อทางอุดมการณ์ขององค์กรอนุรักษ์นิยมฝ่ายขวาที่เป็นคู่แข่งกันในการเมืองวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นแต่อย่างใด แม้กระทั่งในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1964 - 1965 ที่สังคมนิยมได้เกิดการแตกข้อัอย่างรุนแรงระหว่างฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย กิจกรรมการแสดงในเกาะสุมาตราตอนเหนือก็มิได้สะท้อนเส้นแบ่งทางอุดมการณ์ยุคสงครามเย็นที่มีพรมแดนอย่างที่มีความแน่นอนและตายตัว

บทความของ เบยตรัง เหงียน-บิทตี้ (Boitran Huynh-Beattie) เป็นการศึกษาศิลปะและการสร้างงานศิลปะในเวียดนามใต้สมัยสงครามเวียดนาม ระหว่าง ค.ศ. 1954 - 1975 ผู้เขียนอธิบายว่าภายใต้ระบอบการปกครองในเวียดนามใต้ บรรยากาศของสงครามกลางเมืองและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลกระทบต่อการสร้างผลงานศิลปะ การที่ศิลปินในเวียดนามใต้มีเสรีภาพในการศึกษาและการสร้างสรรค์ผลงานมากกว่าเวียดนามเหนือซึ่งรัฐควบคุมอย่างเข้มงวดเป็นเหตุให้ศิลปินเกิดความพยายามสร้างชิ้นงานเพื่อสุนทรีย์ศิลป์ แสดงออกถึงการแสวงหาสันติภาพ ความรัก ความฝัน ความหวัง การวางตัวเป็นกลาง รวมถึงการต่อต้านสงคราม โดยไม่ผลิตผลงานเพื่อรับใช้อุดมการณ์ทางการเมืองโดยตรงเช่นศิลปินในเวียดนามเหนือ

บทความของ ซีมอน คริก (Simon Creak) เป็นการศึกษาการสร้างเสริมสุขภาพพลเมือง ผ่านวัฒนธรรมการออกกำลังกาย การเล่นและการแข่งขันกีฬา รวมถึงการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวภายหลังการปฏิวัติสังคมนิยมในปี ค.ศ. 1975 ผู้เขียนตั้งคำถามต่อความสำคัญของวัฒนธรรมการเสริมสร้างความแข็งแรงทางร่างกาย (Physical Cultures) ที่มีต่อการปลูกฝังอุดมการณ์รัฐ โดยเสนอว่า การเสริมสร้างสุขภาพพลเมืองด้วยวิธีการต่างๆ นั้นเป็นส่วนสำคัญของความพยายามปลูกฝังอุดมการณ์ให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างสังคมใหม่ตามแนวทางสังคมนิยม รัฐจึงต้องการสร้างคนใหม่ที่ถึงพร้อมด้วยการมีสุขภาพแข็งแรง มีความรักชาติและการสมานานอุดมการณ์ปฏิบัติ แนวคิดดังกล่าวนำไปสู่โครงการจำนวนมากภายใต้ระบอบใหม่ที่ส่งเสริมการออกกำลังกายและเสริมสร้างสุขภาพพลเมืองซึ่งมีระดับความสำเร็จแตกต่างกันออกไป

ในบทความเรื่อง "Still Stuck in the Mud: Imagining World Literature during the Cold War in Indonesia and Vietnam" โดย โทนี เดย์ (Tony Day) บรรณาธิการร่วม ได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเส้นแบ่งของขั้วอุดมการณ์ระหว่าง "ฝ่ายซ้าย" และ "ฝ่ายขวา" ในยุคสงครามเย็น โดยการสำรวจบรรยากาศในแวดวงวรรณกรรมอินโดนีเซียและเวียดนามในทศวรรษ 1950 ผู้เขียนแสดงให้เห็นถึงภาวะทับซ้อนและการก้าวข้ามเส้นแบ่งทางความคิดของยุคสงครามเย็น ผ่านการถกเถียงเรื่องเสรีภาพของนักเขียนระหว่างการสร้างงานเพื่อสุนทรีย์หรือการรับใช้สังคมและลักษณะคตินิยมสากล (Cosmopolitanism) อันปรากฏให้เห็นจากการแปลผลงานของนักเขียนจากสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต และสาธารณรัฐประชาชนจีน

บทความของโบ โบ (Bo Bo) เป็นการศึกษาวิทยาสารเมียวดี (Myawaddy) นิติสารของกองทัพพม่า (Tatmadaw) ตั้งแต่เริ่มจัดพิมพ์ในปีแรกคือ ปี ค.ศ. 1952 จนกระทั่งถึงปี ค.ศ. 1958 ซึ่งเกิดการทำรัฐประหารและเป็นเหตุให้กองทัพพม่าเข้ามาปกครองประเทศชั่วคราวก่อนที่จะทำการรัฐประหารอีกครั้งในปี ค.ศ. 1962 อันมีผลนำไปสู่การสถาปนาอำนาจปกครองแบบเบ็ดเสร็จหลังจากนั้น ผู้เขียนอธิบายบริบทของการเกิดนิติสารฉบับนี้ว่าถือกำเนิดมาท่ามกลางการเผชิญหน้าทางการเมืองระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่ต่อต้านรัฐบาลและคุกคามการดำรงอยู่ของสหภาพพม่า ทั้งขบวนการคอมมิวนิสต์และการเคลื่อนไหวต่อต้านของกลุ่มชาติพันธุ์ รวมไปถึงกองกำลังก๊กมินตั๋ง

บางส่วนที่เข้ามาในพม่าหลังการปฏิวัติจีน นิตยสารเมียดจึงเป็นกระบอกเสียงสำคัญของกองทัพ โดยเป็นพื้นที่ที่โฆษณาชวนเชื่อความสำคัญของกองทัพ การต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ และการปลุกฝังเอกภาพของชนกลุ่มต่าง ๆ ในชาติ นอกจากนี้ เมียดยังเป็นพื้นที่ให้ปัญญาชนของกลุ่มอนุรักษนิยมและภายในกองทัพได้พัฒนาความคิดจนเกิดการพัฒนาไปสู่อุดมการณ์เรื่องหนทางพม่าสู่สังคมนิยม (Burmese Way to Socialism) ซึ่งเป็นอุดมการณ์หลักของรัฐภายหลังกองทัพประหาร ค.ศ.1962 เป็นต้นมา

ในบทความของราเชล แฮร์ริสัน (Rachel Harrison) ผู้เขียนสำรวจภาพยนตร์ไทยระหว่างปลายทศวรรษ 1950 ถึงทศวรรษ 1970 โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในสหรัฐอเมริกา กับ "หนังบู๊" ไทยร่วมสมัยดังกล่าวโดยให้ความสำคัญกับอาชีพการแสดงและภาพยนตร์ชุด "อินทรีสีแดง" ซึ่งนำแสดงโดยมิตร ชัยบัญชาเป็นพิเศษ ผู้เขียนเสนอว่าภาพยนตร์ไทยยุคดังกล่าวมีการนำเสนอภาพ "ภัยคอมมิวนิสต์" ที่แตกต่างออกไปจากความหวาดกลัว "ลัทธิคอมมิวนิสต์" ในสหรัฐอเมริกายุคทศวรรษ 1950 ในกรณีของไทยนั้น "ภัยคุกคาม" ที่ปรากฏในภาพยนตร์ไทยมีลักษณะที่กำกวม "ไม่ได้มุ่งเน้นที่อุดมการณ์คอมมิวนิสต์โดยตรง แต่ให้น้ำหนักมากกว่ากับความวิตกกังวลต่อภัยจากคนจีนผู้ถูกมองว่าเป็น "คนอื่น" ในสังคมไทย ซึ่งไม่เพียงเป็นภัยคุกคามต่อเอกภาพทางการเมืองและความมั่นคงของประเทศชาติ แต่ยังหมายรวมถึงการเป็นอันตรายต่ออัตลักษณ์ความเป็นไทย

บทความของเจนนิเฟอร์ ลินด์เซย์ (Jennifer Lindsay) ศึกษาการจัดงานเทศกาลวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South-East Asia Cultural Festival) ในปี ค.ศ. 1963 ณ นครสิงคโปร์ ผู้เขียนเสนอว่า ผู้จัดงานได้พยายามนำเสนองานแสดงวัฒนธรรมในฐานะสะพานเชื่อมความแตกต่างและสร้างสำนึกร่วมกันภายในกลุ่มประเทศร่วมค่ายอุดมการณ์โลกเสรี ยิ่งไปกว่านั้น การจัดงานดังกล่าวยังเป็นความพยายามเพื่อสนับสนุนสำนึกเรื่องพหุวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในสิงคโปร์ ซึ่งนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963 พรรคการเมืองรัฐบาลพยายามรงค์ให้กลุ่มเชื้อชาติต่าง ๆ สนับสนุนให้สิงคโปร์ที่กำลังเป็นเอกราชรวมตัวเข้ากับสหพันธรัฐมาเลเซียที่มีกำหนดก่อตั้งในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ. 1963

สองบทความสุดท้ายเป็นการศึกษาอิทธิพลของความขัดแย้งในยุคสงครามเย็นที่ยังส่งผลกระทบต่อความคิดผู้คนปัจจุบัน โดยบทความของ เจียะเจิงกู (Gaik Cheng Khoo) ศึกษาการนำเสนอภาพแทนของขบวนการฝ่ายซ้ายมลายาในสารคดีและภาพยนตร์อิสระในมาเลเซีย ระหว่างปี ค.ศ. 2003 – 2007 และบทความของบาร์บารา แฮตลีย์ (Barbara Hatley) ศึกษาการนำเสนอผลกระทบจากเหตุการณ์ 30 กันยายน ค.ศ.1965 ในภาพยนตร์ สารคดี และการแสดงละครเวทีภายในสังคมอินโดนีเซียในปัจจุบัน บทความทั้งสองชี้ให้เห็นถึงความพยายามของคนรุ่นใหม่ในการใช้สื่อแขนงต่าง ๆ เพื่อเปิดพื้นที่ให้กลุ่มคนที่เคยมีบทบาทและความสำคัญต่อพัฒนาการของชาติ แต่ถูกทางการรัฐกัดกั้นออกจากพื้นที่ความทรงจำร่วมเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองตั้งแต่ยุคสงครามเย็นให้กลับขึ้นมาในพื้นที่ในความทรงจำของสังคมอีกครั้งหนึ่ง โดยบ่อยครั้งที่ความทรงจำ เรื่องเล่าหรือประวัติศาสตร์ทางเลือกในสื่อแขนงต่าง ๆ เหล่านี้ มีลักษณะของการสร้างคำอธิบายใหม่ที่ขัดแย้งวาทกรรมกระแสหลักของทางการ หรือบางครั้งก็เป็นความพยายามสร้างพื้นที่ความทรงจำให้ผู้คนกลุ่มต่างๆ มีที่ยืนในพื้นที่ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน

หนังสือเล่มนี้ฉายภาพให้เห็นถึงบรรยากาศของโลกยุคสงครามเย็นที่มีผลต่อสภาพสังคม วัฒนธรรมและความคิดของผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างของวัฒนธรรมที่นำมาศึกษาก็มักจะแสดงออกถึงลักษณะที่กำกวมระหว่างการเป็นบทสะท้อนของอุดมการณ์ยุคสงครามเย็นกับการเป็นบทสะท้อนความเคลื่อนไหวทางความคิดของผู้คนหลังสมัยอาณานิคม หนังสือเล่มนี้จึงมีความโดดเด่นในการชี้ให้เห็นถึง ภาวะทับซ้อน ความ

คลุมเครือ และความไม่สอดคล้องกับแบบแผนความคิดของอุดมการณ์สงครามเย็นของคนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หนังสือจึงน่าสนใจอย่างยิ่งสำหรับผู้สนใจสำรวจกรอบการศึกษา มุมมองและระเบียบวิธีวิจัยในการศึกษาสงครามเย็นเชิงสังคมวัฒนธรรม เช่นเดียวกับผู้สนใจประวัติศาสตร์ด้านความคิดและวัฒนธรรมของผู้คนในภูมิภาค แม้กระทั่งผู้ที่ไม่ได้สนใจเชิงวิชาการ หนังสือเล่มนี้ก็ช่วยเปิดมุมมองให้เกิดความเข้าใจอดีตและปัจจุบันของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งทั่วทั้งภูมิภาคผ่านพ้นประสบการณ์ความขัดแย้งและบาดแผลของความทรงจำในยุคสงครามเย็นมาแล้วนั้น ถึงแม้ว่าอดีตในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดก็ตาม